

4+

BABŪNAS MĒNULYJE

metodinė medžiaga

Metodinę medžiagą parengė:

Gintė Žulytė, kino edukatorė, medijų antropologė

Maketas ir iliustracijos:

Emilija Juzeliūnaitė

Britų animacijos režisieriaus Christopher Duriez trimatės lėlinės animacijos filmas „Babūnas mėnulyje“ (*Baboon on the Moon*, Jungtinė Karalystė, 2002 m., 6 min.) pasakoja apie mėnulyje gyvenantį Babūną, kurio kasdienybė daug kuo panaši į žemės gyventojų: jis valosi dantis, pusryčiauja, klausosi muzikos. Tačiau Babūno darbas neįprastas – kiekvieną rytą jis turi įžiebtį mėnulį. Nors dirba atsakingą darbą, Babūnui mėnulyje kažko labai trūksta...

Trimatė animacija – tai animacijos kūrimo būdas, kuriame persipina rankomis daryti objektai (lėlės, jų aplinka) ir kompiuterinės technologijos. Filmo veikėjai veikia ne dvimatėje, o trimatėje erdvėje; ji yra tarsi sumažinta tikrovės kopija arba išgalvotas pasaulis.

Legali filmo „Babūnas mėnulyje“ prieiga: <https://vimeo.com/58445945>.
Prieš pasinaudojant nuoroda, būtina susikurti nemokamą „Vimeo“ paskyrą.

Kaip susikurti vimeo.com paskyrą?

1. Eikite į www.vimeo.com.
2. Puslapio viršuje dešinėje spustelėkite mygtuką „Join“.
3. Atsiradusioje lentelėje įveskite vardą ir pavardę, elektroninio pašto adresą ir slaptažodį, tada spauskite „Join with email“ arba, jeigu turite „Google“ paskyrą, spauskite „Join with Google“.

vimeo

Baboon on the Moon

Apie metodinę medžiagą

Metodinė medžiaga, susijusi su animaciniu filmu „Babūnas mėnulyje“, yra pirmasis medijų raštingumo projekto „Dideli maži ekranai“ leidinys, skirtas pradinių klasių mokytojams ir mokiniams bei ikimokyklinio amžiaus vaikams ir jų ugdytojams.

Pradinėse mokyklose ir darželiuose itin svarbu vaikams pasiūlyti temų ir kūrinių įvairovę. Tai padės nuo mažens ugdyti jų atvirumą ir atidumą pasauliui, drąsą nesivadovauti klisėmis ir kliautis tik tuo, kas įprasta. Saugioje aplinkoje kartu su mažaisiais tyrinėdami ekranus padėsite jiems suvokti, kad tai, kas kitoniška, nebūtinai kelia grėsmę ar nuobodulį, dažnai net suteikia naujų būdų mąstyti, bendradarbiauti, kurti. Tokia nuostata bus pagrindas ateityje formuoti šiuolaikiniame pasaulyje labai reikalingai kompetencijai – gebėjimui gyventi nežinomybėje.

Metodinėje medžiagoje pateikiame devynias užduotis. Jas atlikdami ir taip reflektuodami filmą pradinukai ir ikimokyklinukai susipažins su ekrano kultūra, įgis ir tobulins medijų raštingumo kompetenciją. Tai itin svarbu XXI a. – laikais, kai raštingumo samprata labai prasiplėtė, apimdama ne tik skaitymo ir rašymo įgūdžius, bet ir gebėjimą suvokti ir kurti vaizdo bei garso tekstus. Ne mažiau svarbu, kad užduotys padės ugdyti mažųjų žiūrovų atidumą, empatiją ir atvirumą skirtingos kilmės, poreikių ir išvaizdos žmonėms, socialinę ir emocinę, kūrybiškumo, komunikavimo ir kitas kompetencijas. Užduočių sąsajos su gebėjimais nurodomos leidinio pabaigoje.

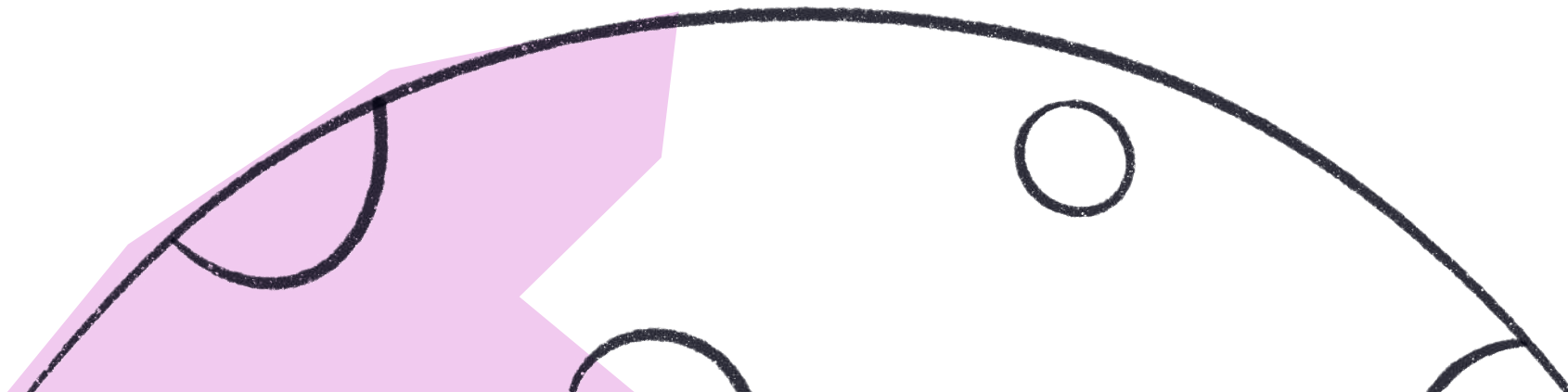
Rekomenduojame pasirinkti aktualiausias užduotis, atsižvelgus į vaikų (pradinukų ar ikimokyklinukų) amžių, ugdymo programas, domėjimosi sritis. Per pamoką siūlome atlikti 1–3 užduotis. Norime paskatinti filmui skirti daugiau nei vieną pamoką, nes taip mokysite vaikus gilesnio požiūrio ir nuoseklumo. Nepamirškite, kad filmą galite sieti su įvairiais ugdymo dalykais, taip paversdami Babūną savo pamokų herojumi. Galiausiai filmo tyrinėjimas yra puiki proga dar geriau pažinti vaikus, jų poreikius ir svajones, juk kalbėdami apie kitus labai daug pasakome apie save.

UŽDUOTYS

Užduotis galite perskaityti ir paaiškinti vaikams arba visi kartu perskaityti dideliame ekrane.

PRIEŠ PERŽIŪRA

Prieš filmo peržiūrą galite suskirstyti mokinius į keturias grupes ir visi kartu pasiklausyti filmo garso takelio (nuo filmo pradžios iki ~2 min.) nežiūrėdami filmo. Kiekvienai grupei skirkite vieną iš šių klausimų: kas, ką veikia, kur, kada. Pasiklausius filmo garsų, paprašykite vaikų atsakyti į šiuos klausimus. Po filmo peržiūros paklauskite vaikų, kokios papildomos informacijos suteikė filmo vaizdai. Ką jiems pavyko atspėti?

PO PERŽIŪROS

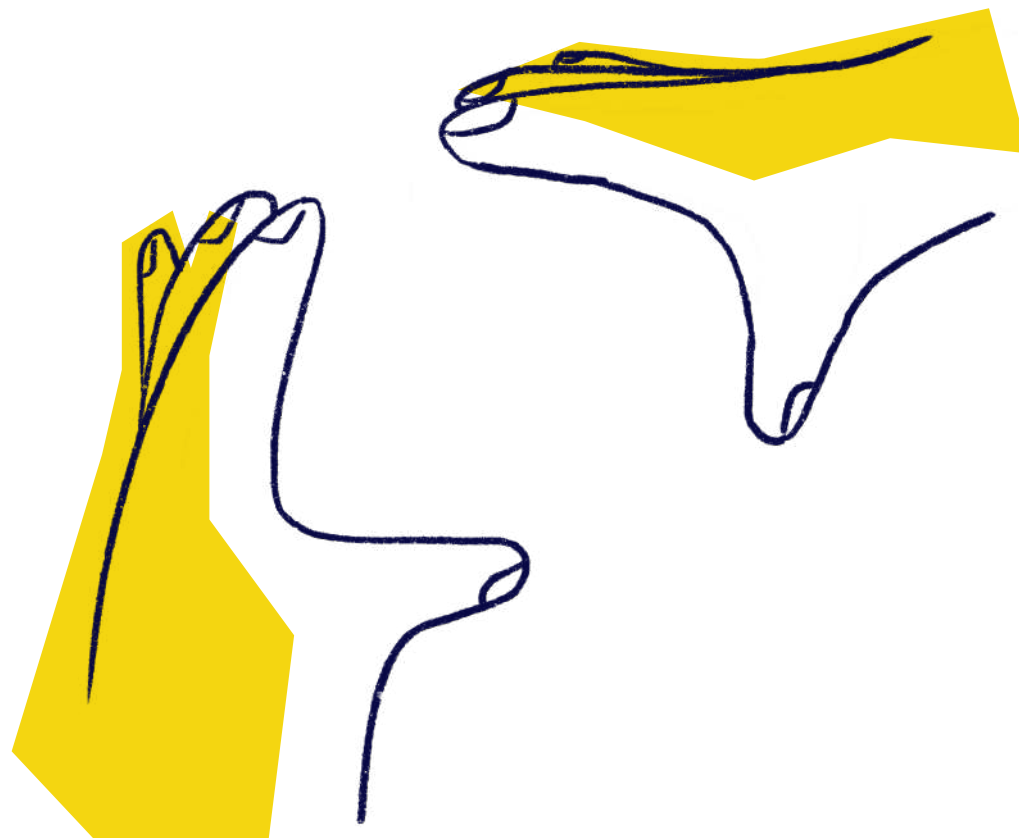
1. Patyrinėkime filmo vaizdus ir garsus.

A. Visi kartu klasėje pasidalykite:

- kas labiausiai įsiminė filme
(kokie vaizdai ir (arba) garsai).

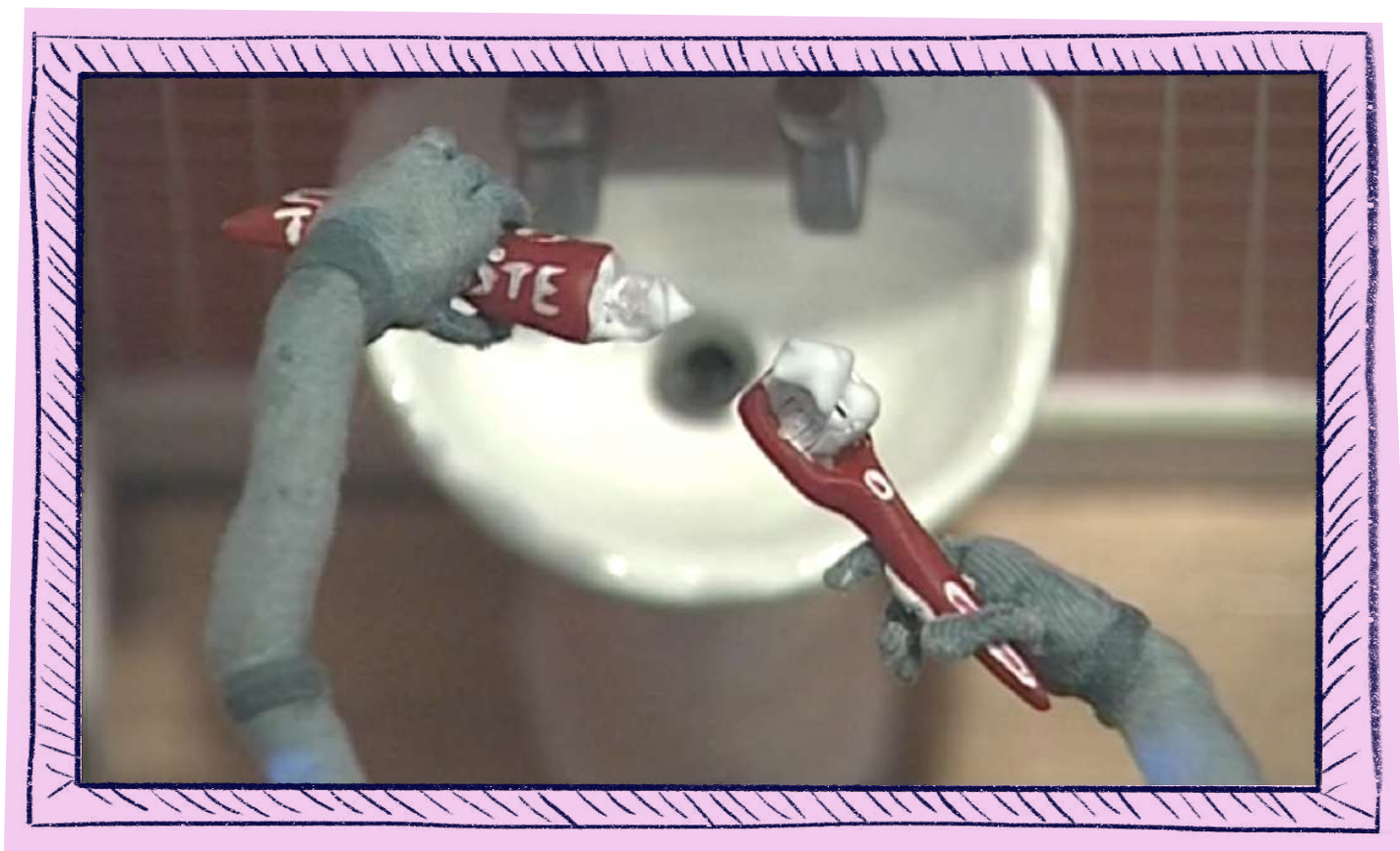
- Gal ko nors nesupratote?

- Kas labiausiai nustebino?

B. Pažvelkite į paveikslėlius (filmo kadrus) p. 5, 6.

KAS JUOSE PAVAIZDUOTA?

Jei jau mokate rašyti,
daiktų pavadinimus
užrašykite greta paveikslėlių.

re

C. Pažvelkite į paveikslėlius (filmo kadrus) p. 7, 8.

SU KOKIAIS GARSAIS JIE JUMS SIEJASI?

Pabandykite **atkartoti** šiuos garsus.

D. Pažvelkite dar į keletą paveikslėlių (filmo kadry) apačioje ir

SUSKIRSTYKITE JUOS POROMIS.

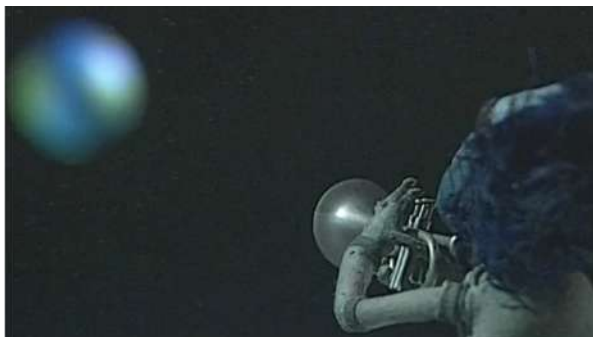
Visi kartu klasėje aptarkite sudarytas paveikslėlių poras.

Pabandykite paaiškinti, kodėl juos taip suporavote.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

ARTIMIAU SUSIPAŽINKIME SU BABŪNU!

2. Pažvelkite į Babūno nuotrauką ir atsakykite į klausimus.

Atsakymus galite įrašyti šalia klausimų. Užduotį galite atlikti po vieną arba kartu.

A. Koks valgis jam labai patinka?

B. Kokia jo mėgstamiausia muzika?

C. Ką jis mėgsta veikti laisvalaikiu?

D. Kaip jis pateko į mėnulį?

E. Ką jis dirba?

F. Ar yra buvęs žemėje?

Jei taip, ką jis ten veikė?

G. Kaip manote, ar jis turi draugų ir giminaičių? Jei taip, kokie jų vardai?

H. Kokia jo gimtoji kalba?

Kaip pasakyti „labas“, „ačiū“?

3. Susiskirstę į kelias grupes, pažvelkite į paveikslėlius (p. 12), kuriuos mokytoja jums išdalijo arba rodo ekrane. Kiekviena grupė turi pagalvoti apie vieną ar du paveikslėlius ir atsakyti į toliau pateiktus klausimus.

KAIP JAUČIASI BABŪNAS?

KODĖL TAIP MANOTE?

Savo mintimis pasidalykite su kitais bendraklasiais.

Visi kartu nuspręskite, kas jį džiugina, dėl ko jis liūdi, ko ilgisi.

A. Visi kartu klasėje pasidalykite,

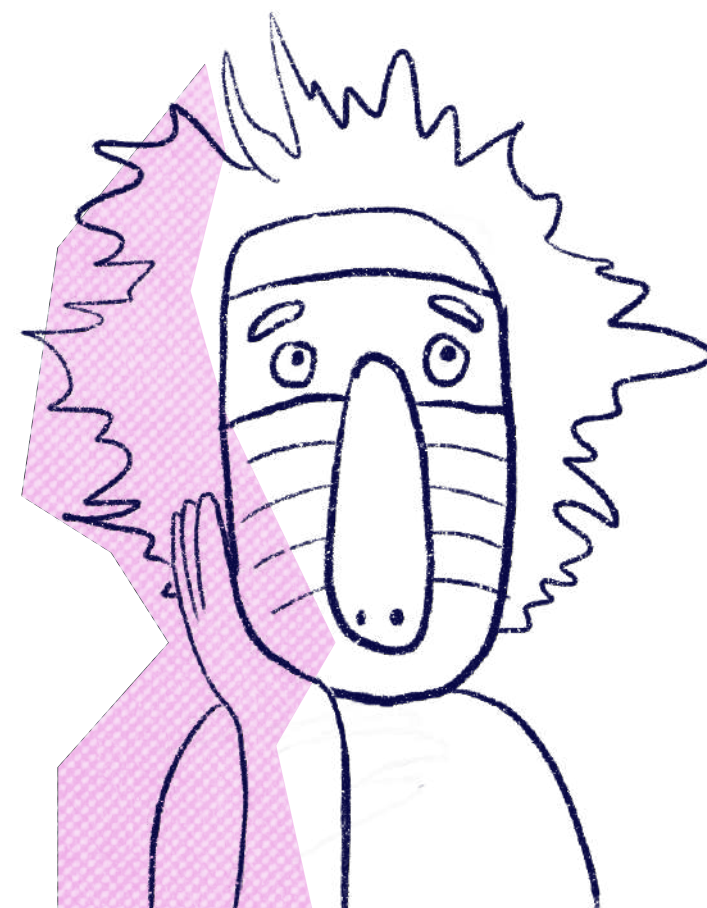
KADA JAUČIATĖS LIŪDNI IR VIENIŠI?

Kas jus pradžiugina?

Kada žmonės jaučia ilgesį?

Ar esate kada nors stipriai ko nors ilgėjęsi?

Gal galite apie tai daugiau papasakoti?

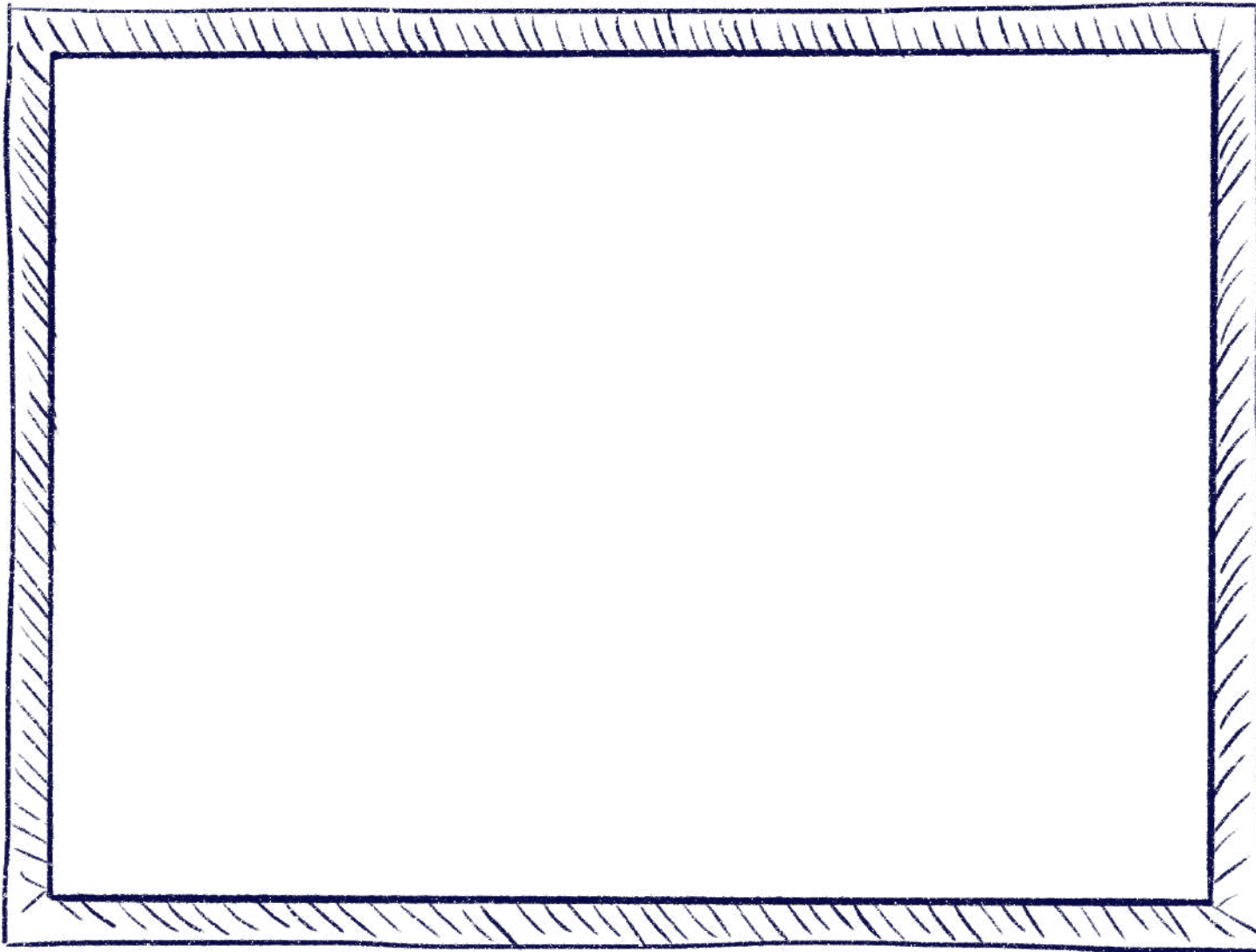

B. Po vieną arba grupėse parašykite Babūnai laišką.
Paklauskite, ar jis jaučiasi vienišas, galbūt norėtų atvykti pasisvečiuoti į žemę.

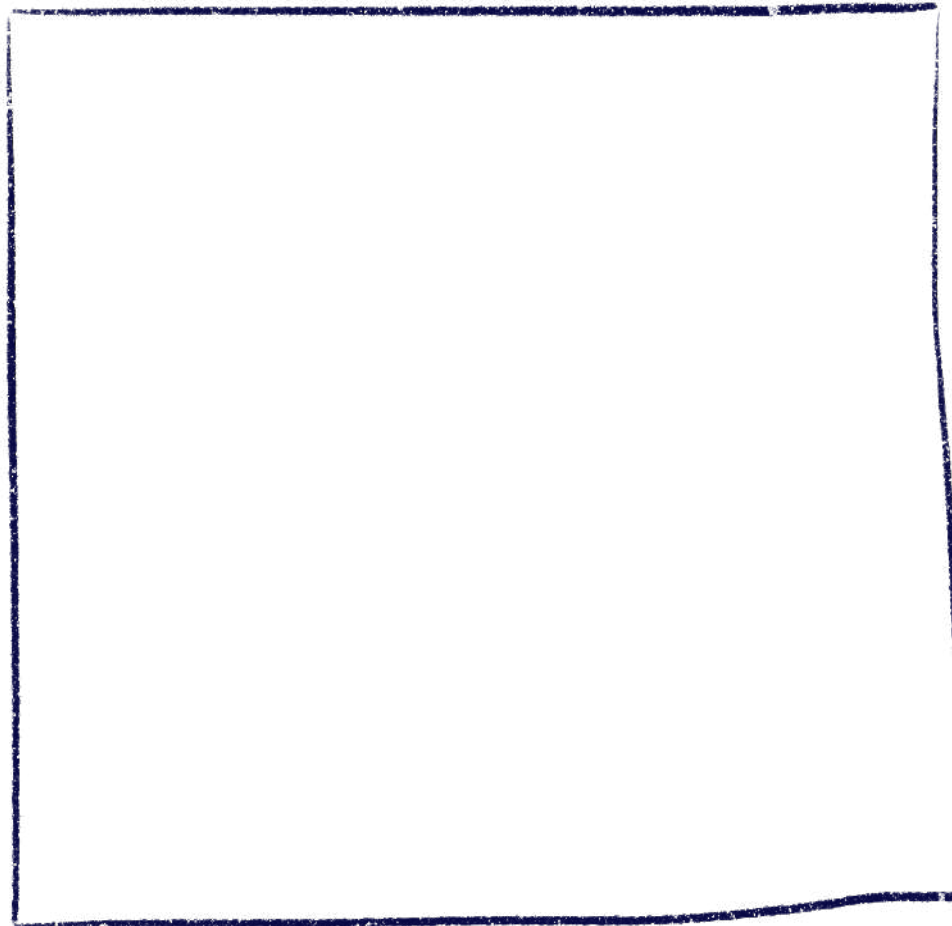
Taip pat galite nupiešti piešinį.

PASIRUOŠKIME BABŪNO VIEŠNAGEI ŽEMĖJE!

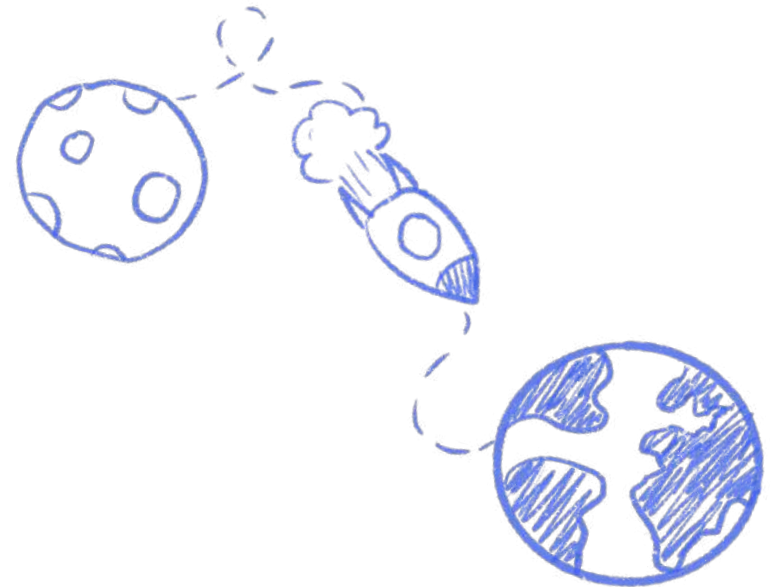
4. Įsivaizduokite, kad Babūnas atvyksta pasisvečiuoti į žemę ir dviem savaitėms apsigyvena kaimynystėje.

- A. Po vieno ar poromis pagalvokite, kaip keturiais ar penkiais sakiniais Babūną pristatysite jį nepažįstantiems žmonėms – jūsų miestelio, kaimelio ar mikrorajono gyventojams. Užsirašykite ir ant to paties lapo nupieškite Babūną.
- B. Aplinkiniams pateikite patarimų, padėsiančių jiems draugiškai bendrauti su Babūnu. Kaip elgtis, kad jis gyvenvietėje jaustųsi priimtas, o ne atstumtas? Patarimus užrašykite ant lentos klasėje.
- C. Ar atsimenate geranorišką, taikų žmogų, jūsų aplinkoje sulaukiantį pašaipų? Kaip manote, kodėl iš jo tyčiojamas? Sugalvokite, kaip būtų galima nutraukti patyčias ir padėti šiam žmogui pasijusti geriau.

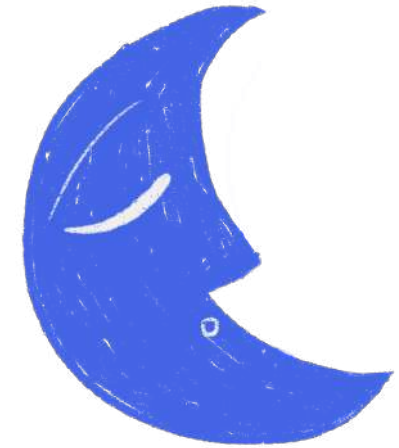

5. PADĖKIME BABŪNUI SUSKAIČIUOTI!

Babūno kosminis laivas, įveikęs 384 400 kilometrų, iš mėnulio atskriejo į žemę. Norėdamas pasiekti jūsų gyvenvietę, Babūnas dar turi nuvažiuoti 30 kilometrų. Žemėje jis keliaus ekologišku elektromobiliu. Kaip manote, kiek jam prireiks elektros norint pas jus atvykti? Jo elektromobilis 10 kilometrų suvartoja 1 kWh (kilovatvalandę) elektros.

FILME IR TIKROVĖJE PALYGINKIME MĖNULĮ IR ŽEMĘ

6. Klasėje kartu pasižiūrėkite trumpą vaizdo įrašą

<https://www.youtube.com/watch?v=cwZb2mqld0A>.

Jame rodoma, kaip žmogus pirmą kartą išsilaipina mėnulyje.

Pasižiūrėję vaizdo įrašą, pabandykite atsakyti į klausimus apačioje.

Ar žinote pirmą kartą mėnulyje išsilaipinusio žmogaus pavardę?

Prieš kiek metų jis tai padarė?

Iš kokios jis šalies? Kokia jo profesija?

Kuo mėnulis panašus į žemę, o kuo skiriasi?

Kaip manote, kurioje planetoje šalčiau?

Ar mėnulyje šviečia saulė?

Ar ten auga augalai?

Ar žmogus rado jame vandens?

Kuo mėnulis ir žemė skiriasi nuo mėnulio ir žemės animaciniame filme „Babūnas mėnulyje“?

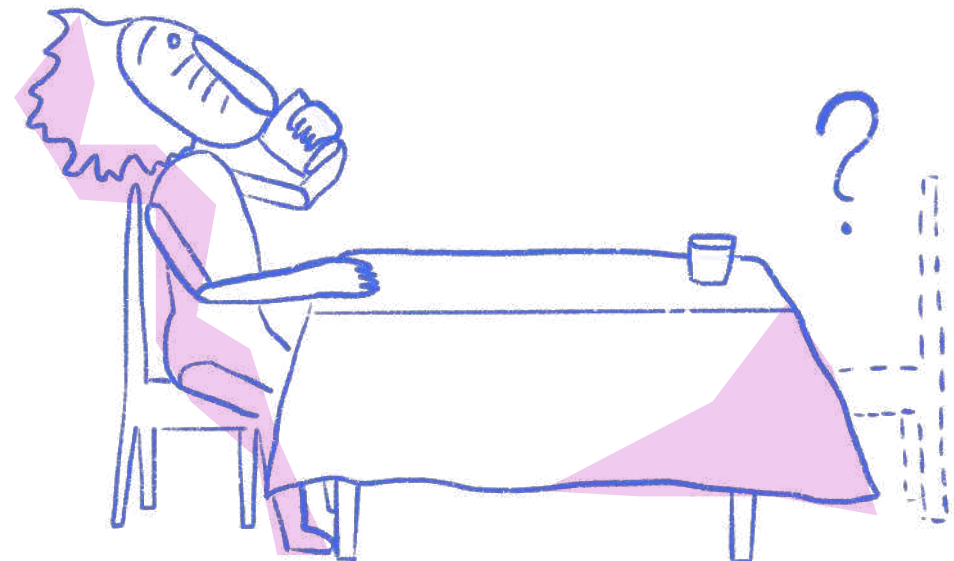
KĄ APIE KELIONĘ Į MĒNULI KALBA BABŪNO DRAUGAI?

7. Įsivaizduokite, kad Babūną mėnulyje aplanko jo draugas.

A. Kaip manote, kaip jis atrodo? Koks jo vardas? Iš kokios planetos atskrido? Nulipdykite jį iš plastilino ar pagaminkite iš kitų medžiagų.

B. Įsivaizduokite, kad po kelionės Babūno draugas susitinka su jūsų bendraklasio sukurtu dar vienu Babūno draugu. Apie ką jie kalbasi? Suvaidinkite jų pokalbį.

C. Apie draugų susitikimą galite sukurti filmą naudodami animacijos programą „Stop Motion Studio“ (nemokamai prieinamą mobiliuosiuose įrenginiuose) ar kitą programą. Vieną veikėją judinkite, kad jis pamažu artėtų prie kito. Kiekvieną jo judesį nufotografuokite, vėliau sumontuokite visas nuotraukas. Taip nejudantis veikėjas pavirs judančiu.

SUKURKIME MELODIJĄ BABŪNUI!

8. Filmo „Babūnas mėnulyje“ pabaigoje Babūnas groja ilgesingą melodiją. Kokia daina jam atsakytumėte? Sukurkite dainos žodžius ir melodiją. Taip pat galite padainuoti jau žinomą dainą. Užduotį galite atlikti visi kartu arba grupėse.

Dainai kurti galite panaudoti kelis iš šių žodžių:

mėnulis

linksmi

šėlionė

pamatyti

kelionė

linguoja

liūdnai

Babūnas

žemė

nuvyti

draugai

skrieja

dainuoja

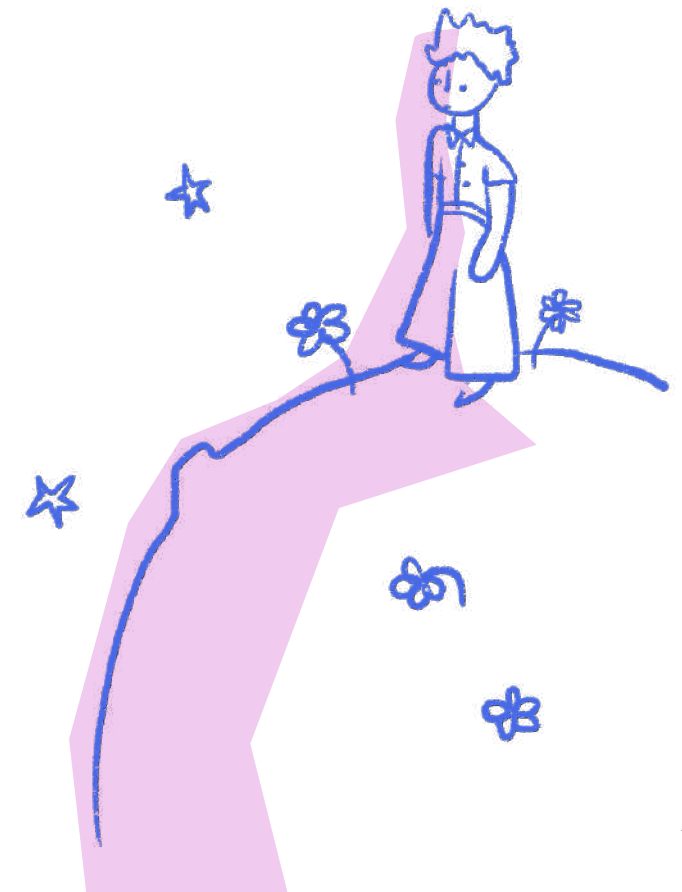
PALYGINKIME FILMĄ IR KNYGĄ

9. Perskaitykite ištrauką iš Antoine de Saint Exupéry kūrinio „Mažasis princas“ (p. 20, 21, 22).

A. Kuo žibintininkas ir Babūnas panašūs, o kuo skiriasi? Kuo panašus, o kuo skiriasi žibintininko gyvenimas penktojoje planetoje nuo Babūno gyvenimo mėnulyje? Panašumus ir skirtumus surašykite ant lentos.

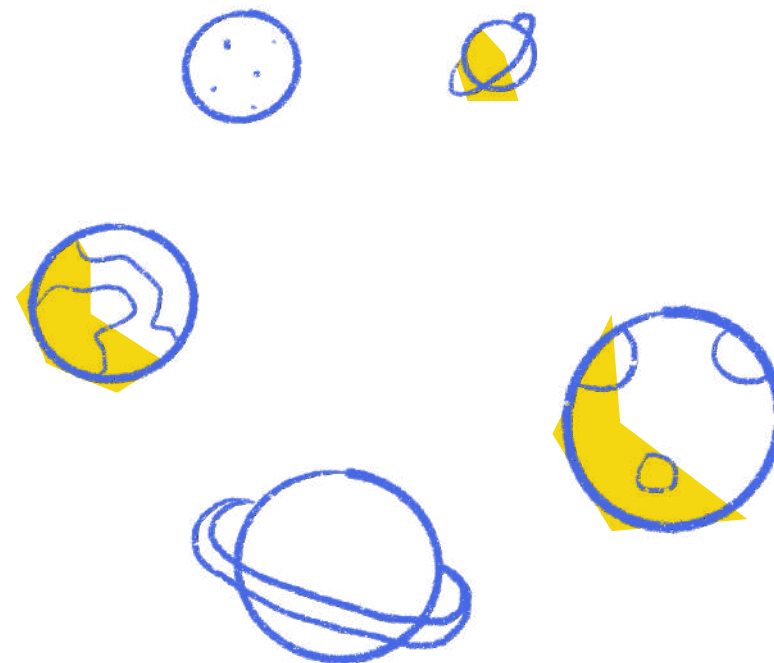
B. Jei kurtumėte animacinį filmą apie penktąją planetą, kaip ją pavaizduotumėte? Nupieškite arba sukurkite ją, naudodami įvairias medžiagas.

Penktoji planeta buvo labai jdomi, nes visų mažiausia. Joje užteko vietos tik žibintui ir žibintininkui. Mažasis princas niekaip neįstengė suprasti, kam reikalingas žibintas ir žibintininkas kažkur danguje, planetoje, kurioje nėra nei namų, nei gyventojų. Tačiau jis tyliai pagalvojo: „Galbūt šis žmogus juokingas, bet ne toks juokingas kaip karalius, garbėtroška, verslininkas ir girtuoklis. Jo darbas bent jau turi prasmę. Kai jis uždega savo žibintą, tarsi gimsta dar viena žvaigždė ar gėlė. O kai žibintą užgesina, tą žvaigždę ar gėlę užmigdo. Jo darbas labai gražus. Ir tikrai naudingas, nes gražus.“

Nusileidęs ant šios planetos, jis pagarbiai pasisveikino su žibintininku:

- Laba diena. Kodėl tu dabar užgesinai savo žibintą?
 - Toks nurodymas, – atsakė žibintininkas. – Labas rytas.
 - O kas yra įsakymas?
 - Įsakymas gesinti žibintą. Labas vakaras.
- Ir vėl uždegė žibintą.
- Kodėl tu jį vėl uždegei?
 - Toks įsakymas, – atsakė žibintininkas.
 - Nieko nesuprantu, – tarė mažasis princas.
 - Nėra čia ko suprasti, – pasakė žibintininkas. – Įsakymas yra įsakymas.
- Labas rytas. Ir vėl užgesino žibintą.

Paskui raudona languota nosine nusišluostė prakaitą nuo kaktos.

– Mano darbas siaubingas. Kadaisė jis turėjo prasmę. Gesindavau žibintą ryte ir uždegdavau vakare. Dalį dienos ilsėdavausi, o dalį nakties miegodavau...

– O paskui nurodymas pasikeitė?

– Nurodymas nepasikeitė, – tarė žibintininkas. – Ir tai tragedija! Metai po metų planeta sukasi vis greičiau ir greičiau, o nurodymas nepasikeitė!

– Na ir kas? – paklausė mažasis princas.

– Ogi tas, kad ji dabar apsisuka per minutę ir aš nebeturiu nė sekundės poilsio.

Uždegu ir užgesinu jį kartą per minutę!

– Kaip juokinga! Tavo planetoje diena trunka tik vieną minutę!

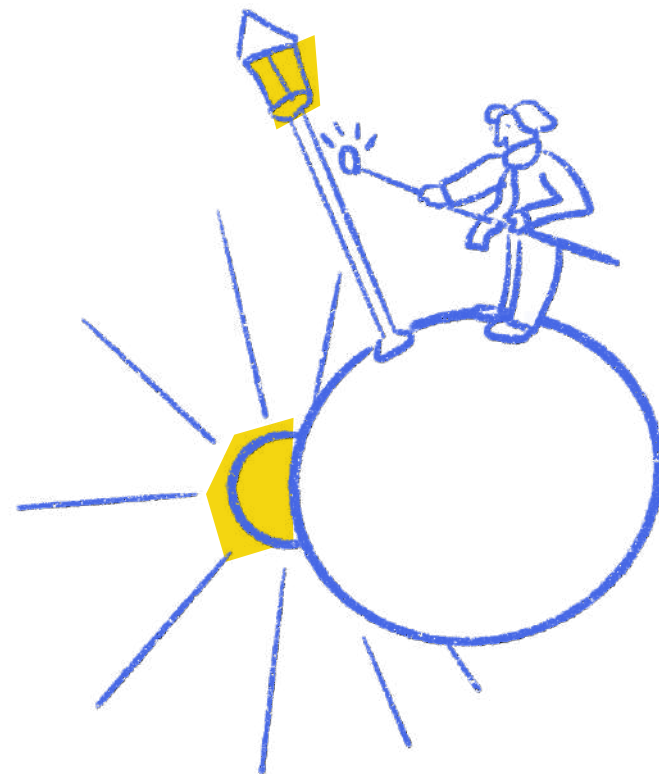
– Visai nejuokinga, – pasakė žibintininkas. – Mudu jau kalbamės visą mėnesį.

– Mėnesį?

– Taip. Trisdešimt minučių. Trisdešimt dienų! Labas vakaras.

Ir jis vėl uždegė žibintą.

Mažasis princas pažvelgė į žibintininką, ir jam patiko tas žmogus, ištikimai vykdantis nurodymą. Jis prisiminė, kaip kadaisė pats perkėlinėjo kėdę iš vienos vietos į kitą, kad tik galėtų pamatyti saulėlydį. Ir jis panorė padėti draugui.

– Klausyk... aš žinau, kaip galėtum ilsėtis kada tik nori...

– Aš visada noriu ilsėtis, – atsakė žibintininkas.

Mat žmogus gali būti sykiu ir ištikimas, ir tingus.

Mažasis princas kalbėjo toliau:

– Tavo planeta tokia mažuliukė, kad gali ją apeiti trimis žingsniais. Tau tereikia eiti ganėtinai lėtai, kad visą laiką liktum saulėje. Kai užsimanysi pailsėti, eisi, eisi... ir diena truks tiek laiko, kiek panorėsi.

– Na, iš to man menka nauda, – tarė žibintininkas.

– Gyvenime aš labiausiai mėgstu miegoti.

– Tada tavo reikalai nekokie, – tarė mažasis princas.

– Nekokie, – pritarė jam žibintininkas. – Labas rytas.

Ir užgesino žibintą.

„Šį žmogų, – keliaudamas toliau pagalvojo mažasis princas, – niekintų visi kiti – ir karalius, ir garbėtroška, ir girtuoklis, ir verslininkas. Ir vis dėlto jis vienintelis neatrodo man juokingas. Gal todėl, kad jam rūpi ne tik jis pats.“ Jis apgailestaudamas atsiduso ir vėl pagalvojo: „Šis žmogus vienintelis, su kuriuo aš norėčiau draugauti. Bet jo planeta tikrai per maža. Dviem joje nėra vietos.“

Mažasis princas nedrįso prisipažinti, kad jam gaila palikti šią palaimintą planetą dar ir todėl, jog per parą joje gali pamatyti tūkstantį keturis šimtus keturiasdešimt saulėlydžių!

Šaltinis: Švietimo portalas (emokykla.lt): https://ebiblioteka.mkp.emokykla.lt/kuriniai/mazasis_princas/

Su užduotimis susiję gebėjimai

Užduotis prieš peržiūrą

Užduotis spėjo tapti populiari ne vienoje Europos mokykloje. Ji padeda sutelkti mokinių dėmesį, sudominti juos filmo peržiūra ir geriau suvokti vaizdo ir garso santykį judančių vaizdų kūriniuose.

1 užduotis

Gebėjimas sieti vaizdus ir garsus – viena svarbiausių medijų raštingumo kompetencijos sudėtinių dalių. Teisingo šios užduoties atsakymo nėra – svarbiausia kartu svarstyti ir ieškoti loginių, emocinių, tematinių ir (arba) montažinių jungčių. Medijų raštingumas šiuolaikiniame pasaulyje glaudžiai susijęs beveik su visomis bendrosiomis kompetencijomis.

2 užduotis

Vaikai geriau susipažįsta su filmo veikėju, geba su juo tapatintis, taip ugdydami empatiją ir vaizduotę. Vieni su kitais dalydamiesi mintimis, jie taip pat tobulina komunikavimo, socialinę ir emocinę kompetenciją.

3 užduotis

Vaikai ugdo emocinį intelektą, socialinę ir emocinę kompetenciją. Mokosi atpažinti emocijas ir jas įvardyti, pamąstyti apie galimas jų priežastis ir būdus, kaip galima jas išgyventi, su kuo jomis pasidalyti.

4 užduotis

Ugdoma pagarba, atvirumas ir sugyvenimas su kitokios kultūros, poreikių ir (arba) išvaizdos žmonėmis, nekeliančiais grėsmės nei individui, nei visuomenei. Tai yra socialinės-emocinės ir pilietiškumo kompetencijų dalys.

5 užduotis

Vaikai ugdo pažinimo kompetenciją ir pradeda mokytis atskirti dokumentinę / faktinę medžiagą nuo fikcijos.

6 užduotis

Vaikai ugdo kūrybiškumo, komunikavimo, socialinę ir emocinę kompetencijas, taip pat mokosi taikyti anksčiau įgytas žinias apie Babūną ir jo aplinką (mėnulį).

7 užduotis

Vaikai tobulina matematikos ir aplinkos pažinimo žinias (mokosi skaičiuoti, suvokti Visatą).

8 užduotis

Vaikai ugdo kūrybiškumo (kurdami tekstą ir (arba) melodiją), kultūrinę (atlikdami jau sukurtą dainą), komunikavimo (perteikdami savo idėjas kitiems), socialinę ir emocinę (mąstydami, kokia melodija norėtų atsakyti Babūnui) kompetencijas.

9 užduotis

Vaikai ugdo kultūrinę (skaitydami „Mažąjį princą“), kūrybiškumo (kurdami penktąją planetą), socialinę ir emocinę (lygindami žibintininką ir Babūną) bei komunikavimo (dalydamiesi idėjomis) kompetencijas.